

УДК 343.98:343.23

Грібов Михайло Леонідович —

доцент кафедри оперативно-пошукової роботи та документування факультету підготовки кадрів оперативної служби Київського національного університету внутрішніх справ, заступник начальника відділу ГУМВС України у Вінницькій області, кандидат юридичних наук,

Венедіктов Андрій Анатолійович —

заступник начальника УБНОН ГУМВС України в Автономній Республіці Крим, кандидат юридичних наук

Конспірація злочинної діяльності

У статті розкрито сутність і визначено структуру конспірації злочинної діяльності.

Ключові слова: конспірація, злочинна діяльність, організовані злочинні формування, маскування, дезінформація.

Сучасна ситуація в Україні характеризується загостреним протистоянням окремих політичних сил, кризовими явищами в економіці та соціальній сфері, що зумовлює активізацію різноманітних проявів злочинності. Удосконалюються способи вчинення протиправних діянь у сфері господарської діяльності, стрімкими темпами розвивається наркобізнес, зміцнює свої позиції організована злочинність, широке розповсюдження мають кримінально-карані діяння насильницького і корисливо-насильницького спрямування. Усе це зумовлює актуальність питань боротьби зі злочинністю. Така боротьба не може бути ефективною без попереднього вивчення сутності злочинної діяльності, її принципів, форм і методів.

Одним з таких принципів вважається конспірація [1, с. 56]. Вона розглядається також як засіб протидії роботі правоохоронних органів з виявлення, попередження, припинення та розкриття злочинів [2, с. 30]. Однак питання конспірації злочинної діяльності комплексно не досліджувались. Науковці здебільшого розглядають конспірацію як принцип оперативно-розшукової роботи правоохоронних органів.

Метою даної статті є визначення сутності й особливостей конспірації злочинної діяльності.

Аналіз тлумачень слова “конспірація” в російських та українських словниках [3, с. 449 ; 4, с. 550 ; 5, с. 324 ; 6 ; 7 ; 8 ; 9] свідчить про можливість його вживання у різних значеннях, які відповідають трьом основним напрямам. Відстеження відособленості та зв'язку цих напрямків дає підґрунтя для розуміння змісту конспірації в цілому та у конкретних випадках.

Перший напрям пов'язаний з походженням цього слова від латинського “conspiratio” — однодушність, згода, змова. Другий — формується на основі наявності певної таємниці та необхідності її збереження. Третій — відповідає існуванню нелегальної організації та заходам і методам, що забезпечують приховування її діяльності.

Аналізуючи перший з виділених нами напрямів, зазначимо, що в сучасних тлумачних словниках змова визначається як таємна угода для досягнення якої-небудь мети (частіше політичної); взаємна домовленість кількох чи багатьох осіб про спільні дії [3, с. 374 ; 9]. Отже, змова передбачає згоду певного кола суб'єктів з ідеєю спільної діяльності, а також засекречування змісту домовленостей. Така згода повинна бути однодушною, що є запорукою нерозголошення таємниці.

Таємний характер домовленостей суб'єктів змови дає підстави вважати, що і зміст їхньої майбутньої діяльності підлягає засекречуванню. Кінцева мета змови полягає в отриманні результату, який несе небезпеку для тих осіб, від яких утаємничується факт спільної діяльності. Проведений нами аналіз вживання слова “змова” в наукових, публіцистичних і художніх джерелах дає підстави вважати, що дії її учасників спрямовані проти існуючої влади, встановленого порядку управління. За висловлюванням Є. А. Тюгашева, у контррозвідувальній науці змова визначається як форма підривної діяльності, що полягає в конспіративному підборі, організації та використанні ворожих елементів з метою захоплення влади. У свою чергу, будь-яка форма підривної діяльності може інтерпретуватися як змова [10].

Визначення конспірації як змови веде до розуміння досліджуваної категорії як антидержавного, суспільно-небезпечного, протиправного виду діяльності. На користь такої думки свідчить тлумачення конспірації як таємної підпільної антиурядової діяльності [6]. Висновок щодо синонімічності змови та конспірації можна знайти в роботах В. І. Леніна, який вказував, що французьке слово “конспірація” відповідає російському слову “змова” [11]. Думки про однакове значення цих слів притримувався його політичний опонент І. А. Ільїн [12]. Тлумачення конспірації в англійській мові (“conspiracy”) як таємного планування вчинення чогось лихого (особливо злочину) [13, с. 134 — 135] також фактично відповідає змові.

Природно, що сили, проти яких спрямовано підривну діяльність, чинять їй протидію та прагнуть до викриття всіляких змов і нейтралізації (ліквідації) їх суб'єктів. Це обумовлює нелегальний статус соціальної групи, створеної на основі змови, та необхідність проведення її членами діяльності, спрямованої не тільки на досягнення основної мети, а й на приховування власного існування як підривної організації.

Викладене дає підстави для висновку про обґрунтованість тлумачення конспірації як заходів нелегальної організації для збереження в таємниці своєї діяльності і членів [3, с. 449 ; 6 ; 7]. В. Я. Коломієць, провівши детальний аналіз праць В. М. Аتماжитова, А. Є. Тюлікова, В. Ю. Фролова, Л. А. Прохорова, дійшов висновку про беззаперечність того, що конспірація є системою (сукупністю) спеціальних заходів [14, с. 71]. Система заходів, спрямованих на досягнення певної мети, може бути визначена як діяльність. Віднесення конспірації до категорії діяльності дає підстави для виділення її суб'єкта — нелегальної організації, створеної на основі змови.

Виходячи з того, що конспірація неможлива без інспірації [10], дії учасників змови, спрямовані на збереження таємниці, полягають не тільки в її охороні, а й у дезінформуванні супротивника.

Таким чином, враховуючи взаємозв'язки та взаємозалежність різних значень слова “конспірація”, його зміст можна розглядати як діяльність, суб'єктом якої виступає нелегальна організація. Мета конспірації полягає у приховуванні сутності даної організації та змісту її фактичної (основної) діяльності. Завданням є створення в іншій стороні хибних переконань про відсутність змови та дій з реалізації її мети. Дії суб'єктів конспірації полягають в охороні таємниці, дезінформуванні супротивника.

Усвідомлюючи логічність наведених тверджень з позицій генезису конспірації в історії людства [10], маємо зауважити, що значення цього терміну в двадцятому столітті було суттєво трансформовано. Зокрема, можна констатувати, що суб'єктами конспірації перестали бути лише нелегальні організації. Так, у відомчих нормативно-правових актах, що регулювали суспільні відносини у сфері забезпечення державної безпеки та боротьби зі злочинністю в СРСР, про конспірацію йдеться як про одну з засад діяльності органів контррозвідки та оперативних підрозділів міліції, тобто цілком легальних організацій, що є складовими апарату держави. Нині в Україні на законодавчому рівні конспірацію закріплено як один з принципів контррозвідувальної та оперативно-розшукової діяльності оперативних підрозділів СБУ, а також як форму діяльності Державної прикордонної служби України (ст. 4 Закону України “Про контррозвідувальну діяльність”; п. 2 ст. 3 Закону України “Про Службу безпеки України”; ст. 3 Закону України “Про державну прикордонну службу”). Цей термін вживається і в інших законах, що встановлюють засади діяльності правоохоронних і розвідувальних органів держави. Проте зміст конспірації в роботі право-

охоронних органів відрізняється від змісту конспірації злочинної діяльності та є предметом окремого дослідження.

Виходячи з викладеного вище, суб'єктами конспірації злочинної діяльності виступають організовані злочинні формування (групи, угруповання, співтовариства, організації [15, с. 67]). Метою конспірації злочинної діяльності є забезпечення збереження в таємниці існування організованого злочинного формування, даних його членів і фактів підготовки й вчинення ними кримінально-караних діянь.

Сьогодні сама структура багатьох злочинних формувань забезпечує захист інформації про їх протиправну діяльність. Як слушно зауважують професори В. П. Бахін та Н. С. Карпов, організовані злочинні співтовариства будуються за принципом органів розвідки, що забезпечує їм невикриваність, а у випадку “провалу” будь-якої окремої частини (найчастіше безпосередніх виконавців) — мінімізацію витрат і швидке відновлення структури організації [16, с. 123].

Обов'язковою елементарною складовою конспірації організованих злочинних формувань є нерозголошення їх членами даних про спільну протиправну діяльність. На відміну від конспірації в оперативно-розшуковій діяльності, відомості, які становлять таємницю, не підлягають формальному засекречуванню, вони здебільшого ніде не фіксуються й зберігаються лише в свідомості учасників злочинної змови. “Мовчання” учасників формування забезпечується страхом кожного з них бути викритим і притягнутим до кримінальної відповідальності. Стимулом для суворого дотримання таємниці виступає також усвідомлення можливості помсти (в тому числі у формі фізичної ліквідації) співників у разі розголошення відомостей про них та про сумісну злочинну діяльність.

Для забезпечення безпеки злочинної діяльності організовані формування вживають режимних заходів з обмеження доступу до інформації, яка утаємничується. Зокрема, це виявляється у вчиненні кримінально-караних діянь у приміщеннях і на територіях, які “закриті” для сторонніх осіб. Здебільшого саме у таких приміщеннях здійснюється виготовлення наркотичних засобів, зберігання зброї та вибухівки, утримання заручників, зайняття забороненими видами господарської діяльності.

М. А. Погорецький вказує на наявність у сучасних злочинних угруповань власної розвідки й контррозвідки [17, с. 5]. Для кримінального світу все більш поширеною стає практика внутрішньої контррозвідувальної перевірки членів злочинних співтовариств на предмет їх співробітництва з правоохоронними органами. Д. Й. Никифорчук, розглядаючи діяльність злочинних угруповань у сфері наркобізнесу, зазначає, що перевірки піддаються всі, хто викликає підозру, проводиться спостереження за діями співвиконавців злочину та пособників [18]. Це твердження буде справедливим і відносно інших формувань організованої злочинності.

Традиційним методом контррозвідувальної перевірки у злочинних співтовариствах завжди було залучення особи до безпосереднього вчинення злочинів. Участь перевірюваного у скоєнні тяжких і особливо тяжких кримінально-караних діянь дає змогу зробити висновки про щирість його злочинних намірів, а також про мотиви прагнення до набуття членства у формуванні. Провина у вчиненні тяжкого злочину в подальшому буде виступати стимулом збереження у таємниці всіх даних про спільну організовану протиправну діяльність.

Залучення перевірюваного до вчинення незначних кримінально-караних діянь є досить розповсюдженою практикою у діяльності злочинних формувань. Здебільшого, це злочини, пов'язані зі зберіганням невеликої кількості наркотиків, порушеннями громадського порядку, нанесенням легких тілесних ушкоджень. При цьому навмисно створюється ситуація, коли винний затримується працівниками міліції. Сутність такої перевірки полягає у спостереженні за подальшою долею затриманого: якщо він є працівником оперативного підрозділу або співробітничав з ним, то йому допоможуть уникнути притягнення до кримінальної відповідальності.

Перевіряючи своїх співників, члени організованих злочинних формувань вдаються до стеження за особою, збирання інформації про неї з офіційних та неофіційних джерел (у тому числі з використанням корумпованих зв'язків у правоохоронних органах) і навіть до застосування тортур. Сьогодні, використовуючи досягнення науки і техніки, злочинці отримали можливість перевіряти правдивість членів своїх співтовариств за допомогою поліграфа, прослуховувати їхні розмови, встановлювати відеоспостереження за ними.

Захист інформації щодо злочинної діяльності здійснюється також шляхом протидії оперативно-технічним заходам правоохоронних органів. Така протидія має як традиційні, так і новітні засоби. До традиційних можна віднести ведення злочинцями переговорів виключно на спеціальному сленгу, зведення до мінімуму користування технічними засобами зв'язку, візуальне обстеження приміщень і транспорту на предмет виявлення оперативно-технічних засобів. Новітні засоби полягають у використанні пристроїв, що дозволяють виявляти наявність і місцезнаходження спеціальної оперативної техніки. У сучасних мовах одним із засобів протидії зняттю інформації з каналів зв'язку є систематична зміна використовуваних мобільних телефонів та sim-карт до них.

Аналіз практичної діяльності правоохоронних органів, свідчить що невід'ємним елементом поведінки учасників злочинних формувань є дії, що спрямовані на виявлення стеження за ними.

Зокрема, для виявлення візуального спостереження в процесі пішого пересування злочинці вдаються до: оглядання прилеглої території та оточуючих осіб; раптових зупинок за рогом будівель, на мало-

людних вулицях або в провулках; руху по безлюдній місцевості, несподіваного сповільнення його швидкості; зупинок або зміни напрямку руху на протилежний; заходу до тупиків, під'їздів будинків; зупинок за вхідними дверима приміщень, оглядання вулиці через вікна й вітрини; імітації розмов по телефону тощо.

При використанні громадського наземного транспорту застосовуються: тривале знаходження на зупинці; імітація посадки в транспорт; вхід до нього останнім; спостереження через заднє скло за громадянами, які залишилися на зупинці й автомашинами, що рухаються слідом; раптовий вихід з транспортного засобу; посадка і вихід з транспорту в момент закриття дверей. У метрополітені це: зупинки і тривале знаходження біля входу до станції метро; захід у вестибюль проти зустрічного потоку пасажирів; короткочасне перебування у вестибюлі, прохід через турнікети, зупинка біля ескалатора і повернення на вулицю; повернення на вулицю після спуску по ескалатору до платформ; зупинки і рух проти потоку пасажирів у переходах на іншу станцію; перехід з однієї посадкової платформи на іншу; розташування за колонами під час масової посадки пасажирів; імітація посадки у вагон поїзда, посадка у вагон останнім, зупинка біля дверей, притримування їх, вихід у момент закриття дверей; перехід на зупинках з одного вагона в інший.

Під час руху на автомобілі застосовуються: спостереження через дзеркало або заднє скло за автомашинами; рух на не виправдано малій швидкості; несподівані зупинки або прискорення; зниження швидкості при зеленому сигналі світлофора і прискорення при червоному; імітація поломки автомобіля; порушення правил дорожнього руху; неодноразова їзда по одних і тих же вулицях; заїзди у двори, тупики; несподівані зупинки за рогом будівель; зміна напрямку руху на зворотній тощо.

У разі виявлення візуального спостереження, члени організованих злочинних формувань можуть вдаватися до різноманітних дій, спрямованих на його припинення. Такі дії часто виявляються у значному збільшенні швидкості руху або несподіваній зміні його напрямку з метою “відриву” від осіб, які ведуть стеження. Виявивши спостереження, члени злочинного формування можуть тимчасово припинити свою діяльність або навіть відмовитися від будь-яких пересувань.

З метою позбутися стеження, злочинці можуть навмисно влаштувати дорожньо-транспортну пригоду. Мають місце випадки нападів на осіб, які ведуть стеження, та навіть їх фізичної ліквідації.

Для конспірації організованих злочинних формувань характерні не тільки заходи із захисту інформації про їх членів і протиправну діяльність, а й з дезінформування приватних і посадових осіб. Більшість із цих заходів можуть бути віднесені до категорії маскування.

Маскування відповідає здійсненню учасниками організованих злочинних формувань певних зовнішніх видозмін. Такі зміни покликані приховати сутність того, що відбувається, та розраховані на сприйняття невизначеним колом осіб. На користь такого розуміння свідчить тлумачення маскування як дії за значенням слова “маскуватися” – показувати себе не таким, як є насправді, приховувати свою справжню сутність; прикриваючись чим-небудь, ховаючись десь або змінюючи свій вигляд, ставати непомітним, невидимим для когось [3, с. 512].

Конспірація злочинної діяльності може включати як безпосереднє маскування членів організованого злочинного формування, так і маскування їх протиправної поведінки, а також предметів учинюваних злочинів.

Безпосереднє маскування суб'єктів конспірації може бути диференційоване на індивідуальне та групове. Найбільш примітивним видом індивідуального маскування злочинців є застосування засобів, які приховують обличчя в момент вчинення кримінально-караного діяння (шарфи, шапки з прорізами для очей, дитячі та медичні маски тощо). Цей вид маскування переважно застосовується при вчиненні злочинів корисливо-насильницького спрямування.

Інший вид індивідуального маскування пов'язаний з використанням спеціального одягу. Зокрема, злочинцями використовується одяг працівників підприємств, які займаються постачанням населенню газу, води, електроенергії, підприємств, що виступають провайдером Інтернету та кабельного телебачення. Для вчинення злочинів також використовується формений одяг працівників міліції та військова форма. Таке маскування застосовується як для вчинення розбійницьких нападів і пограбувань, так і для скоєння крадіжок, шахрайств та інших кримінально-караних діянь ненасильницького спрямування.

В окремих випадках індивідуальне маскування виступає не тільки елементом конспірації злочинної діяльності, а й безпосереднім засобом вчинення злочину, та є елементом його об'єктивної сторони. Зокрема, так відбувається при отриманні кредиту за чужим або підробленим паспортом, при вчиненні шахрайських дій з використанням фальшивих документів, що посвідчують особу.

Групове маскування здійснюється за допомогою засобів, що покликані створити в оточуючих помилкове враження про правомірність діяльності двох і більше суб'єктів конспірації, або взагалі про їх відсутність в певному місці у визначений час. До таких засобів можуть бути віднесені автомобілі, різноманітне обладнання (торгівельне, побутове, спортивне, культове та ін.), а також різні приміщення (потайні кімнати, погребі), будівлі, у тому числі малі архітектурні форми.

Маскування протиправної поведінки здійснюється членами організованих злочинних формувань шляхом виконання ними різних со-

ціальних ролей, здійснення правомірної діяльності. Так, циганські злочинні угруповання, що спеціалізуються на наркобізнесі, виїжджають до сільських населених пунктів з метою заготівлі рослин снодійного маку та коноплі, прикриваючись діяльністю зі зкупівлі металобрухту, реалізації різноманітних промислових товарів. Члени груп, що спеціалізуються на кишенькових крадіжках, у громадському транспорті виконують ролі пасажирів, на ринках та у крамницях — покупців. Мають місце випадки, коли квартирні злодії, займаючись збиранням інформації про можливі місця вчинення крадіжок, виконують ролі соціальних працівників, комівояжерів, представників громадських і релігійних організацій. Таке саме прикриття часто використовують і шахраї. Пограбуванням і розбійницьким нападам на автотранспортних шляхах інколи передують виконання злочинцями ролей працівників міліції, робітників-ремонтників, жертв дорожньо-транспортних пригод.

Для маскування протиправної поведінки злочинці також використовують власні соціальні ролі, пов'язані з виконанням своїх професійних обов'язків. Так, розповсюджувачами наркотичних засобів досить часто виступають бармени та диск-жокеї нічних клубів. Протиправні дії у сфері кредитування, що вчиняються посадовими особами банківських установ, маскуються під виконання службових обов'язків.

Маскування предметів злочинної діяльності (зброї, вибухових речовин, наркотичних засобів, майна, здобутого протиправним шляхом, тощо) може здійснюватися через їх камуфлювання або зберігання у спеціально обладнаних схованках. Так, наркотики, що реалізуються, можуть попередньо розміщуватися в середині герметичних пакетів з продуктами харчування (чіпси, цукерки, кетчуп, сухарики тощо). Для транспортування наркотичних засобів використовують порожнини автомобілів, залізничних вагонів, переховують їх у ємностях з сипучими товарами або рідинами. Для маскування специфічного запаху наркотиків часто використовують смажене насіння, горіхи, каву, тютюн, цибулю, часник, перець, парфуми, харчові приправи та інші речовини із різким запахом. Останнім часом мали місце випадки контрабанди в Україну рідких наркотичних засобів під виглядом лікувальних ефірних олій, а сипучих — під виглядом спортивного харчування.

В окремих випадках злочинці вдаються до маскування приміщень, де відбувається злочинна діяльність. Так, приміщення, де розбираються викрадені транспортні засоби, маскуються під станції технічного обслуговування автомобілів; приміщення, що використовуються для виготовлення неліцензійної продукції, — під різного роду склади, майстерні тощо.

З метою перешкоджання виявленню та подальшому розкриттю злочину, маскуванню піддаються сліди його вчинення. Зокрема, завдяки інсценуванню обставин і створенню фіктивних слідів, убивство мо-

же маскуватися під нещасний випадок, серцевий напад [1, с. 56], протиправне заволодіння чужим майном — під добровільне здійснення його передачі в порядку цивільно-правових відносин (з можливим подальшим “зникненням” потерпілого).

Маскування злочинної діяльності розраховане на візуальне сприйняття його результатів приватними і посадовими особами та не передбачає спілкування сторін. Проте спілкування між дезінформаторами й об'єктами обману є складовою конспірації злочинної діяльності. Зокрема, контрабандисти змушені спілкуватися з працівниками митних органів і прикордонної служби та викладати їм неправдиві відомості щодо вантажу, який перевозиться. Особи, які займаються нарко-виробництвом в орендованих помешканнях, на випадок надмірних проявів цікавості з боку оточення, використовують заздалегідь підготовані легенди. Ці легенди залежать від статево-вікового складу безпосередніх виробників наркотичних засобів та можуть відповідати оренді квартири молодією сім'єю, найму помешкання декількома студентами, проживання за адресою самотнього чоловіка тощо. Квартирні злодії бувають змушені пояснювати своє перебування у під'їзді, вигадуючи різноманітні історії.

Ініціатива спілкування може виходити не лише від приватних і посадових осіб, яких зацікавила діяльність суб'єктів конспірації, а безпосередньо від учасників злочинного формування. Здебільшого така ситуація має місце тоді, коли дезінформація громадян або посадових осіб є елементом об'єктивної сторони вчинюваного злочину.

Підводячи підсумки, можна зазначити наступне:

Конспірацію, у широкому розумінні, слід розглядати як систему заходів, суб'єктом яких виступає таємно створена організація. Мета конспірації полягає у приховуванні факту існування даної організації, змісту її фактичної діяльності та персональних даних членів. Завданням є створення в іншій сторони хибних переконань про відсутність змови та дій з реалізації її мети. Дії суб'єктів конспірації полягають в охороні таємниці та дезінформуванні супротивника.

Конспірація злочинної діяльності як система взаємопов'язаних заходів притаманна лише організованим формуванням. Окремі особи та їх неорганізовані групи не можуть вважатися суб'єктами конспірації, оскільки основою останньої є змова. Проте вони можуть використовувати у своїй злочинній діяльності окремі елементи конспірації.

У структурі конспірації можна виділити два взаємопов'язані блоки. Перший — забезпечення охорони від витоку інформації про злочинну діяльність та причетних до неї осіб. Другий — дезінформація приватних і посадових осіб.

До першого блоку можна віднести: організацію структури формування, збереження таємниці його членами, а також режимні й контррозвідувальні заходи.

Контррозвідувальні заходи можуть бути диференційовані за трьома основними напрямками: запобігання впровадженню до злочинного формування, а також виявлення вже впроваджених туди оперативних працівників або осіб, які з ними співробітничать; протидія оперативно-технічним заходам правоохоронних органів; протидія візуальному спостереженню за членами організованого злочинного формування.

Дезінформація громадян і посадових осіб здійснюється шляхом маскувannya та легендованого спілкування. Маскувannya відповідає здійсненню суб'єктами конспірації певних зовнішніх видозмін. Об'єктами маскувannya виступають: члени злочинних формувань, предмети злочинної діяльності, злочинна поведінка, приміщення, де проводиться злочинна діяльність, обставини та сліди злочину.

Спілкування з використанням легенд може здійснюватися як за ініціативою суб'єктів конспірації, так і за ініціативою приватних і посадових осіб. У першому випадку таке спілкування здебільшого є елементом об'єктивної сторони вчиненого злочину. У другому — виконує функцію забезпечення безпеки злочинної діяльності при проведенні посадовими особами адміністративного контролю, дізнання, слідства або при виявленні громадянами цікавості до діяльності членів організованого злочинного формування.

Список використаних джерел

1. Карпов Н. С. Злочинна діяльність : [монографія] / Н. С. Карпов — К. : Вид-во Семенко Сергія, 2004. — 310 с.
2. Журавльов В. П. Психолого-тактичні аспекти розслідування злочинів, вчинених організованими угрупованнями / В. П. Журавльов, П. М. Муженко // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) : наук.-прак. журнал. — 2002. — № 5. — С. 29—38.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. — К. : Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2001. — 1440 с.
4. Словник іншомовних слів : 23 000 слів та термінологічних словосполучень / [уклад. Л. О. Пустовіт та ін.]. — К. : Довіра, 2000. — 1018 с.
5. Словарь иностранных слов / [под ред. И. В. Лёхина, Ф. Н. Петрова]. — М. : Гос. изд-во. иностр. словарей, 1949. — 805 с.
6. Толковый словарь русского языка [Електронний ресурс] / [под. ред. Д. Н. Ушакова]. — Режим доступу : <http://ushdict.narod.ru/>.
7. Современный толковый словарь русского языка [Електронний ресурс] / [под ред. Т. Ф. Ефремовой]. — Режим доступу : <http://www.efremova.info>.

8. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://slovarozhegova.ru>.
9. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <http://www.slovnyk.net>.
10. Тюгашев Е. А. Генезис конспирации [Электронный ресурс] / Е. А. Тюгашев. — Режим доступа : <http://vaz-classic.dp.ua/lib/index.php?book=25277>.
11. Ленин В. И. Что делать? [Электронный ресурс] / В. И. Ленин. — Режим доступа : <http://www.marxists.org/russkij/lenin/1902/6-13-3.htm#IV>.
12. Ильин И. А. Конспирация в зарубежье [Электронный ресурс] / И. А. Ильин. — Режим доступа : <http://rusidea.narod.ru>.
13. Oxford WORDPOWER Dictionary Oxford University Press, 1993. — 746 p.
14. Коломиец В. Я. Конспирация как сущность оперативно-розыскной деятельности / В. Я. Коломиец // Проблемы совершенствования оперативно-розыскной деятельности органов внутренних дел : сб. науч. трудов МВД СССР. — М. : МВШМ, 1988. — С. 69—78.
15. Бояров В. И. Убийства, совершенные в процессе противостояния организованных преступных группировок (особенности расследования : [метод. пособие] / В. И. Бояров. — Харьков : изд-во “КримАрт”, 1997. — 132 с.
16. Бахін В. П. Сучасна злочинність і удосконалення засобів боротьби з нею / В. П. Бахін, Н. С. Карпов // Б-ба з орг. злочинністю і корупцією (теорія і практика) : наук.-прак. журнал. — 2002. — № 5. — С. 119—127.
17. Погорельский М. А. Функциональные назначения оперативно-розыскной деятельности у криминальному процесі : [монографія] / М. А. Погорельский. — Х. : Арсіс, ЛТД, 2007. — 575 с.
18. Никифорчук Д. Й. Міжнародний наркобізнес та його вплив на криміногенну ситуацію в Україні / Д. Й. Никифорчук // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) : наук.-прак. журнал. — 2004. — № 9. — С. 71—76.

В статтє раскрыта сущность и определена структура конспирации преступной деятельности.

The essence of the conspiracy of criminal activity and its structure is discussed in this article.

Стаття надійшла до редакції журналу 11 березня 2010 року.